

forms and methods of physical education in modern school. This dependence is determined by the quality of professional training of the future physical education teachers, which is a significant factor in preventing negative impacts of pedagogical process.

At the same time in the research literature there are no criteria and indicators, against which the effectiveness of readiness formation of the future physical training teachers to implement variant modules in the professional activity can be judged.

The aim of the article is to determine the criteria and indicators of structural components of future physical training teachers' readiness to implement variant modules in the professional activity.

Based on the papers of researchers who have studied various aspects of physical training teacher's professional readiness we concluded that the willingness of the future physical training teachers to implement variant modules in the professional activity will be successful if this model has the following structural components: motivational, theoretical, motional and design. According to each component of readiness structure of the future physical training teachers to implement variant modules in the professional activity we have formulated criteria and have defined levels: high, low and sufficient. We have described indicators, which correspond to levels. Prospects for further research can be experimental verification of efficiency of readiness formation of the future physical training teachers to implement variant modules in the professional activity.

Key words: *construct, structural component, criteria, indicators, physical education teacher, implementation of the variant modules, professional activity.*

УДК 378-026.195 : 005.591.4(477)"654"

Раїса Гришкова

Чорноморський національний університет

імені Петра Могили

ORCID ID 0000-0003-4547-4974

DOI 10.24139/2312-5993/2017.03/015-026

ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ З ПОЗИЦІЙ «НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ»

У статті йдеться про необхідність змін у системі вищої освіти України з огляду на запровадження основ стандарту середньої освіти та перехід до «нової української школи». Проаналізовано основні положення та концептуальні засади реформування середньої школи, підвалини компетентнісного підходу до навчання. Виявлено недоліки в існуючій системі університетської освіти, запропоновано шляхи їх усунення з урахуванням особливостей навчання й розвитку студентів нового покоління. Висвітлено розбіжності в системі середньої та вищої освіти з огляду на запровадження положень «нової української школи». Доведено необхідність дотримання дидактичного принципу наступності в отриманні середньої та вищої освіти. Обґрунтовано доцільність переходу від лекційно-семінарської системи до компетентнісного навчання у вищій школі. Виведено авторську формулу компетентності студента-здобувача вищої освіти.

Ключові слова: *реформування, середня школа, компетентнісний підхід, університетська освіта, стандарт освіти.*

Постановка проблеми. *Значні зміни в організації діяльності середньої загальноосвітньої школи рано чи пізно знайдуть віддзеркалення*

у вищій освіті, оскільки вона буде змушена трансформуватися під впливом реформ у середній освіті та запровадження «нової української школи».

У червні 2016 року Міністерство освіти і науки України оприлюднило першу версію «Концептуальних засад реформування середньої освіти». Цей документ пояснює ідеологію змін в освіті, що закладаються в проєкті нового базового закону «Про освіту» (№ 3491-д від 04.04.2016).

За словами міністра освіти і науки України Лілії Гриневич, «нова українська школа стане можливою лише тоді, коли ми змінимо саму сутність освітнього процесу – від багаторічних розмов про компетентнісний підхід перейдемо до щоденного пошуку таких видів навчальної діяльності, які сприяли б невпинному поступові кожного учня» [7, 5]. Основними концептуальними засадами реформування середньої освіти мають стати такі положення:

- від уявного нагромадження знань – до справжнього розвитку вмінь;
- від покарань за помилки – до творчого пошуку;
- від виснажливого заучування – до радісних відкриттів.

Аналіз концепції Нової української школи та основ стандарту освіти засвідчує, що з переходом середньої школи від знанняцентристського до компетентнісного підходу до навчання певні зміни мають відбуватись і у вищій освіті для забезпечення наступності в навчанні.

Аналіз актуальних досліджень. В Україні з вересня 2014 року почав діяти Закон «Про вищу освіту», який регламентує діяльність вищих навчальних закладів і базується на ідеї підвищення якості освіти й університетської автономії. Цей документ спирається на основні засади функціонування середньої школи на той час і, відповідно, не враховує прийдешніх змін у середній освіті. Свого часу, коли не йшлося про реформування середньої школи, вітчизняні науковці приділяли достатньо уваги проблемам вищої освіти. Так, В. П. Андрущенко, С. У. Гончаренко, І. А. Зязюн, О. В. Малихін, Л. П. Пуховська та ін. досліджували проблеми педагогічної освіти, перспективи і наслідки приєднання системи вищої освіти України до Болонського процесу. В. Г. Кремінь, В. І. Луговий, Ж. В. Таланова та ін. опікувалися питаннями управління вищою школою, створенням рамки кваліфікацій, інтеграції вітчизняної системи вищої освіти в європейський освітній простір. С. О. Сисоєва, Г. В. Васянович, Н. Г. Ничкало та ін. присвятили наукові праці проблемі неперервної освіти, освіти впродовж життя. Напрацювання українських учених поступово втілювались у практику роботи вищих навчальних закладів; при цьому проблеми середньої школи, наступності в отриманні повної середньої та вищої освіти залишалися поза увагою спеціальних досліджень. Вважалося, що запровадження зовнішнього незалежного оцінювання знань учнів (ЗНО) та прийнятий у 2011 році Державний стандарт середньої освіти здатні вирішити всі питання, що роками накопичувались у середній школі. Зокрема, вірилось, що

комп'ютеризація школи, упровадження інформаційно-комунікаційних технологій навчання самі по собі вирішують проблеми загальноосвітньої школи. Насправді виявилось, що школярі проводять надто багато часу за комп'ютерами на шкоду власному здоров'ю та особистісному розвитку. ЗНО та комп'ютеризація школи не формують в учнів критичного мислення, ціннісних орієнтацій, здатності працювати в команді, уміння використовувати отримані знання на практиці, у реальному житті. До того ж, теперішні старшокласники – це майбутні студенти нового покоління, які сприймають комп'ютер як невід'ємну частину свого життя, звикли спілкуватись у соцмережах, яких не здивуєш новинами з Інтернету. Такі особливості студентів нового покоління мають бути враховані у плануванні освітнього процесу в школі та університеті.

Складається враження, що оскільки попередні міністри освіти і науки (І. І. Вакарчук, Д. Табачник, С. М. Квіт) були представниками вищої школи, то й опікувалися вони переважно проблемами осучаснення вищої освіти, її входженням до європейського освітнього простору, інтеграцією у світовий простір надання освітніх послуг. Проблеми середньої школи залишались поза увагою Міністерства освіти і науки України. З появою Лілії Гриневич, нового міністра освіти і науки, яка таки звернула увагу на середню освіту, виявилось, що проблем у середній ланці накопичилося стільки, що без докорінних змін їх не вирішити. Тоді й почалася робота над першою версією «Концептуальних засад реформування середньої освіти». Наразі в науковому середовищі спостерігається тимчасове затишшя у вирішенні питань щодо необхідності трансформації вищої освіти під впливом змін у середній школі.

Мета статті: висвітлити проблеми наступності в отриманні середньої та вищої освіти; привернути увагу науковців, керівників вищих навчальних закладів, викладачів-практиків та громадськості до необхідності внесення змін до основоположних документів про вищу освіту з огляду на реформування середньої школи.

Завданнями статті передбачено:

- виявити розбіжності в системі середньої та вищої освіти з огляду на запровадження положень «нової української школи»;
- довести необхідність дотримання принципу наступності між середньою та вищою освітою;
- обґрунтувати доцільність переходу до компетентнісного навчання у вищій школі.

Методи дослідження. Упродовж роботи над статтею використано такі методи дослідження: контентний аналіз державних документів, що регламентують діяльність освітньої галузі в Україні; вивчення досвіду організації й функціонування університетської освіти в європейських країнах та США; порівняльний аналіз систем середньої та вищої освіти; опитування студентів і викладачів, інтерв'ю тощо.

Виклад основного матеріалу. Проблемам модернізації системи освіти в Україні присвячено багато дискусій, наукових розвідок, державних документів, праць вітчизняних учених. Про це йдеться в Законі України «Про вищу освіту» (2014 р.) [3], у проекті Закону «Про освіту», внесеного до Верховної Ради України в 2016 р. [4], Указах президента щодо переходу на дванадцятирічне навчання в основній школі та ін.

Функціонування вищої освіти в Україні ґрунтується на збереженні досягнень і традицій української вищої школи, модернізації та інтеграції вітчизняної системи вищої освіти у світову систему вищої освіти, державній підтримці та залученні бізнесу до підготовки фахівців, розширенні доступу українських громадян до якісної вищої освіти.

Основними засадами та чинниками, що зумовлюють дії системи вищої освіти України, є:

- демократизація суспільства, формування нових соціально-економічних структур у межах модернізації освіти, їхня орієнтація на ринкові відносини, професійна конкуренція;
- необхідність синхронізації та гармонізації процесів надання освітньої та професійної кваліфікацій;
- забезпечення випускникам можливості здійснювати професійну кар'єру на засадах особистісних пріоритетів, соціальної справедливості, відповідальності, загальнолюдських цінностей;
- адаптація вітчизняної системи вищої освіти до норм, стандартів і керівних принципів європейського простору вищої освіти [1].

Ствердження демократичних цінностей, входження України до європейського простору на основі освітньої та науково-інформаційної підтримки інноваційного та економічного розвитку значною мірою відбувається через:

- модернізацію системи освіти;
- оптимізацію змісту освіти;
- інтеграцію й управління якістю освіти [8].

Відповідно до «Концептуальних засад реформування середньої освіти» основні зміни в середній освіті мають відбутись у таких сферах:

- педагогіка партнерства, що передбачає практичну забезпеченість плідної співпраці вчителів, батьків та учнів на засадах взаємної довіри й поваги; досягнення балансу прав, обов'язків і відповідальності в трикутнику дитина-педагог-батьки;
- готовність до інновацій, що має дати відповіді на запитання: які зміни потрібні в змісті освіти і формах навчання? Чи готові до інновацій учителі, батьки, управлінці? Як підготувати агентів змін?
- нові стандарти й результати навчання, що мають визначити, який результат потрібен державі, роботодавцям, батькам та як вимірювати успішність компетентнісного підходу.

- автономія школи і вчителя, у межах якої слід урівноважити права, що їх здобудуть освітяни, з відповідальністю за результат;

- фінансування освіти, що дасть відповіді на запитання: хто й за що має платити? Яким має бути внесок держави, місцевого самоврядування, батьків? Як забезпечити справедливість у розподілі фінансування? [6, 2].

Оптимізація змісту освіти відбувається шляхом переходу від традиційних методів передачі знань, формування вмінь та навичок до запровадження компетентнісного підходу до навчання, що уможливить цілісне сприйняття картини світу й опанування так званими «life skills» – життєво необхідними компетенціями, що мають допомогти особистості безболісно адаптуватися до постійно змінюваних умов існування. Міністерством освіти і науки України запропоновано проект здійснення інтеграції навчальних предметів у середній школі та їх скорочення з 22 до 9. Осучаснення управління освітою здійснюється шляхом запровадження електронного обігу документів замість паперового та скороченням подання звітів до вищих інстанцій. Автономія університетів, передбачена Законом України «Про вищу освіту» (2014 р.), створює реальні умови для модернізації освітньої діяльності в нашій державі.

Тож, як бачимо, спільним у реформуванні середньої та вищої школи є положення щодо автономії школи, вчителя й університетів та фінансування освіти. Водночас у Законі України «Про вищу освіту» багато сказано про якість освіти і не йдеться про зміну підходів до навчання, що вважаємо необхідним для досягнення європейської якості університетської підготовки. Розбіжності в системі середньої та вищої освіти полягають, насамперед, у неузгодженості підходів до навчання, відсутності дескрипторів покрокового переходу від отримання повної середньої до вищої освіти, недотриманні дидактичного принципу наступності в навчанні.

На думку укладачів концепції Нової української школи, «школа має бути в авангарді суспільних змін». Формула нової школи складається з дев'яти ключових компонентів:

- новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей;
- умотивований учитель, який має свободу творчості й розвивається професійно;
- наскрізний процес виховання, що формує цінності;
- децентралізація та ефективне управління, що надасть школі реальну автономію;
- педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками;
- орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм;
- нова структура школи, що дає змогу добре засвоїти новий зміст і набути компетентності для життя;

- справедливий розподіл публічних коштів, який забезпечує рівний доступ усіх дітей до якісної освіти;
- сучасне освітнє середовище [6, 7].

Нові освітні стандарти будуть ґрунтуватися на «Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя» (18.12.2006). Оскільки нова школа має стати компетентнісною, звернемося до визначення цього поняття: «компетентність – динамічна комбінація знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» [6, 10]. Складається враження, що наша «нова школа» є відбитком уже давно усталеної європейської школи, оскільки тогочасні нагальні вимоги дійшли до нас через десять років. Якщо взяти до уваги той факт, що будь-які зміни в нас прямо пов'язані з постійно змінюваними суспільно-політичними явищами, можна з великим відсотком вірогідності стверджувати, що не всі ключові компоненти нової школи будуть втілені в життя. У нашій освіті маємо достатньо прикладів того, як задекларовані найкращі наміри з часом втрачають актуальність, нівелюються, потім зовсім не виконуються. Так сталося з Законом України «Освіта. Україна XXI століття» (1991 р.), який не було виконано повною мірою через відсутність фінансування; з плином часу відходить у небуття Національна доктрина розвитку освіти України (2002 р.), що була розрахована на 25 років. Не виконуються положення нещодавно прийнятого Закону «Про вищу освіту», відповідно до якого навчальне навантаження викладача мало бути скорочене з 900 до 600 годин на рік, а для студентів кількість годин в 1 кредиті повинна була скоротитись з 36 годин до 30. Крім того, фінансово не забезпечена мобільність учасників освітнього процесу, не створено Національної агенції з контролю за якістю вищої освіти. Тож найближчим часом вищій школі буде над чим працювати, вирішуючи власні проблеми, що вже накопичилися після прийняття Закону «Про вищу освіту» у 2014 році.

За експертними оцінками, найбільш успішними на ринку праці в найближчій перспективі будуть фахівці, які вміють навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі та володіти іншими сучасними вміннями. Але, як зазначається в обґрунтуванні змін у середній ланці освіти, «українська школа не готує до цього» [6, 4]. На період, коли завершиться перехід до Нової української школи, а це має статися в 2029 році, функцію підготовки успішних на ринку праці фахівців має взяти на себе вища школа, якій доведеться, окрім своїх власних завдань, опікуватися ще й недопрацюваннями середньої школи.

Трансформація вищої школи, зумовлена перспективою створення «нової української школи», видається нам необхідною з огляду на те, що

наразі існує певна розбіжність між структурою середньої та вищої освіти, яка не забезпечує дотримання дидактичного принципу наступності в навчання, сформульованого ще Яном Амосом Коменським у часи становлення педагогічної науки.

Як стверджує Лілія Гриневич, останній рік навчання у дванадцятирічній школі буде прирівняний до першого курсу навчання в університеті, коли вивчаються загальнонаукові дисципліни. Відповідно, термін навчання на бакалавраті має скоротитись з чотирьох до трьох років. Чи готова до цього вища школа? Такі зміни потягнуть за собою скорочення академічних годин, що призведе до зменшення чисельності професорсько-викладацького складу, і певна кількість фахівців з науковими ступенями і вченими званнями залишаться поза університетами. Великих коректив потребуватимуть навчальні програми та робочі плани. До того ж, наразі відсутній документ, який би регламентував необхідні зміни у вищій школі, оскільки в прийнятому за часів міністра освіти С. М. Квіта Законі «Про вищу освіту» не враховано можливі зміни в середній освіті.

Ще одне питання, що постає у зв'язку з прийняттям нового Закону України «Про освіту» (планується на 2017–2018 рр.), стосується професійної підготовки вчителів, які будуть фахівцями у викладанні інтегрованих предметів, як, наприклад, учителів природничих предметів, куди ввійдуть фізика, хімія, біологія, астрономія. На сьогоднішній день жоден ВНЗ в Україні таких широкопрофільних учителів не готує, і має пройти певний час, поки університети переорієнтуються на підготовку саме таких фахівців. Результатом процесу переорієнтації неминуче стане переформатування університетських факультетів, спеціальностей, напрямів підготовки. Чи достатньо для цього буде автономії університетів? Чи міністерство знову завалить ВНЗ наказами та розпорядженнями щодо нової структури?

Нові інтегровані шкільні предмети потребуватимуть нових підручників. Як відомо, підручники й навчальні посібники не створюються швидко, тим більше, швидко не видаються. Мають бути сформовані колективи авторів, куди б увійшли науковці, вчителі-практики, методисти. Після укладання нових підручників вони мають пройти апробацію, і тільки після оцінки її результатів бути рекомендовані до видання. Вся ця процедура потребує щонайменше 2–3 роки. Наразі немає впевненості в тому, що завдання створення нових підручників буде вирішене впродовж першої фази (2016–2018 рр.) реформи, що розрахована на десятиріччя і складається з 3 фаз.

Аналіз основного документа «Нової української школи» – концептуальних засад реформування середньої школи – засвідчує, що має бути заснована школа створення підручників нового покоління, організовано навчання авторів та підготовку експертів упродовж першої фази. Але поряд із цим перша фаза реформи містить ще 14 положень, виконання яких потребуватиме чимало часу, зусиль і, що найголовніше, фінансування.

У новому документі, що регламентуватиме діяльність середньої школи, виписано 10 ключових компетентностей для життя. Це спілкування державною (і рідною в разі відмінності) мовами, спілкування іноземними мовами, математична компетентність, основні компетентності в природничих науках і технологіях, інформаційно-цифрова компетентність, уміння вчитися впродовж життя, ініціативність і підприємливість, соціальна та громадянська компетентності, обізнаність та самовираження у сфері культури, екологічна грамотність і здорове життя [6, 11]. Прослідкуємо, як ці компетентності для життя розвиватимуться в умовах вищої школи.

Якщо співставити основні положення реформи середньої школи зі змінами у вищій школі, зафіксованими в Законі «Про вищу освіту», то привертає увагу той факт, що державна політика в сфері вищої освіти ґрунтується на принципі загальної міжнародної інтеграції та інтеграції системи вищої освіти України в європейський простір вищої освіти. Цей закон диктує правила вибору ректора, обмеження перебування на посаді для ректорів, деканів, завідуючих кафедр. Відповідно до цього закону посилюються антиплагіатні норми й відповідальність за їх дотримання, згадується про академічну доброчесність. У законі йдеться про створення умов для збільшення мобільності учасників освітнього процесу тощо і не згадується про наступність у навчанні в середній ланці та ВНЗ. Іншими словами, основні положення «нової української школи» зосереджені на внутрішніх проблемах реформування шкільної освіти, у той час як головним мотивом трансформації вищої школи є інтеграція системи вищої освіти України в європейський простір вищої освіти.

Наразі в Україні існує дві складові системи освіти: підтримувальна й випереджальна, інноваційна. Підтримувальна спрямована на підготовку молодої людини до вирішення повсякденних завдань (проблем), підтримання способу життя й діяльності. Випереджальна (інноваційна) освіта орієнтована на майбутнє і пов'язана з підготовкою людини до використання методів прогнозування, моделювання, проектування в житті та професійній діяльності. Підтримувальна освіта має на меті озброєння студентів переважно певним набором наукових фактів і положень; інноваційна – на вироблення у студентів самостійного підходу до вирішення будь-якої наукової, соціальної, професійної чи життєвої проблеми [5, 49].

На підставі аналізу практичної діяльності університетів, спілкування з учасниками освітнього процесу, викладацької діяльності університетських професорів старшого покоління, можна стверджувати, що наразі в українських ВНЗ панує підтримувальна складова системи освіти, спрямована на підготовку молодої людини до вирішення повсякденних завдань, підтримання способу життя й діяльності. Беремо на себе сміливість стверджувати, що допоки не зміниться вектор освітньої діяльності в наших університетах і ми не перейдемо від відтворювального (переказу тексту

посібника, лекції викладача тощо) навчання до креативного, такого, що вчить критичного мислення, творчості, прогнозування, роботи в команді, перспективи входження вітчизняної вищої освіти в європейський простір видаються примарними. На ринку праці випускники наших ВНЗ програватимуть випускникам європейських університетів не в знаннях, а в умінні їх використання, здібності до пристосування до постійно змінюваних умов життєдіяльності, самостійного вирішення будь-якої наукової, соціальної, професійної чи життєвої проблеми.

Освітній процес у наших ВНЗ ґрунтується на знанняцентристському, фактологічному підході з дуже обмеженою можливістю використання отриманих знань на практиці. Тому наведене вище визначення компетентності, яка має бути сформована в середній школі, доповнимо необхідністю «помножити отримані знання, уміння й навички на власний досвід їх використання в практичній діяльності» (Р.Г., 2017). Це, нашу думку, буде формулою компетентності студента-здобувача вищої освіти.

Для втілення в життя цієї формули бажано перейти від давно застарілої лекційно-семінарської системи навчання у вищій школі до тьюторської, де основне навантаження лягає на самого студента, він привчається до самостійного отримання знань, критичного мислення, виконання креативних завдань. На місці семінарів, де студенти завчасно розподіляють питання і кожен готує відповідь тільки на своє, не заглиблюючись у проблему, що вивчається, мають прийти «круглі столи», дискусії, кейс-стаді та інші сучасні методи, що моделюють реальну дійсність, змушують кожного студента робити свій вибір, формувати й відстоювати власну думку. Саме в такий спосіб навчаються студенти європейських та американських університетів, тому їх випускники володіють не тільки самостійно здобутими знаннями, але й способами їх розширення, поглиблення, використання на практиці. Крім того, вони вміють представити себе в найкращий спосіб, ставлять перед собою амбітні цілі і вміють їх досягати, вірять у свою здатність змінити світ на краще. Випускники західних університетів мислять позитивно і зорієнтовані на успіх, у більшості з них добре розвинені лідерські якості, вони готові активно боротись за своє майбутнє. Більшості наших випускників бракує впевненості у власних силах, цілеспрямованості, налаштованості на подальший саморозвиток і самовдосконалення. Вони в масі своїй пасивні, готові працювати будь-де за мізерну заробітну платню, не готові до конкурентної боротьби за краще місце під сонцем. Роки навчання в університеті за наявної системи отримання вищої освіти не привчили їх до необхідності самостійно поповнювати знання, розширювати професійні й життєві компетенції, планувати стратегію власного особистісного та професійного зростання. Відтак, трансформацію освітньої діяльності вищої школи під впливом реформи середньої школи вважаємо своєчасною і необхідною для успішного виконання завдань Закону України «Про вищу освіту».

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Система вищої освіти в Україні потребує змін під впливом Концепції «нової української школи», оскільки наразі спостерігаємо значні розбіжності між новими завданнями середньої школи, що має стати компетентною і сконцентрована на вирішенні внутрішніх проблем, та цілями вищої школи, мета якої – інтегруватись у європейський та світовий освітній простір. На нашу думку, це неможливо без попереднього вирішення комплексу внутрішніх проблем, що накопичились у вищій освіті: відмовитись від лекційно-семінарської системи навчання, перейти від підтримувальної до випереджальної складової освіти, від репродуктивного до креативного навчання, привчити студентів нового покоління самостійно здобувати й поповнювати знання, розвивати власну професійну компетентність.

Подальших наукових розвідок потребує розроблення перехідних положень щодо одночасного вирішення проблем «нової української школи» і необхідних змін у вищій школі для забезпечення наступності між середньою та вищою освітою. Для успішної інтеграції української системи вищої освіти в європейський та світовий освітній простір необхідно перейти від освіти масової до освіти якісної, такої, що забезпечить випускникам наших університетів гідне місце на міжнародному ринку праці.

За будь-яких обставин, як засвідчують Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.) та орієнтири Нової української школи (2016 р.), система освіти в Україні повністю змінила свій «радянський» вектор розвитку на європейський, щоправда, поки тільки на папері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гришкова Р. О. Європейський вимір якості вітчизняної освіти / Р. О. Гришкова // Наукові праці ЧДУ ім. Петра Могили : серія «Педагогіка». – 2013. – Вип. 203. – С. 7–11.
2. Енциклопедія освіти / Академія педагогічних наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. – С. 614.
3. Закон України «Про вищу освіту» // «Голос України», 6 серпня 2014 р.
4. Закон України «Про освіту» (проект) // «Освіта України» № 40, 10 жовтня 2016 р.
5. Малихін О. В. Методика викладання у вищійшкoлі : навч. посібник / О. В. Малихін, І. Г. Павленко, О. О. Лаврентьева, Г. І. Матукова. – К. : КНТ, 2014. – 262 с.
6. Нова українська школа : Концептуальні засади реформування середньої школи. – Львів, 2016. – 35 с.
7. Нова українська школа // Основи стандарту освіти. – Львів, 2016. – 63 с.
8. Gryshkova R. O. Quality of Higher Education and State Educational Standards in Ukraine // Science and Education a New Dimension. – Budapest: Society for cultural and scientific progress in Central and Eastern Europe, 2014. – P. 15–19.

REFERENCES

1. Hryshkova, R. O. (2013). Yevropeiskyi vymir yakosti vitchyznianoї osvity [The European dimension of the quality of national education]. Naukovi pratsi CHDU im. Petra Mohyly: seriia "Pedahohika", 203, 7–11. (in Ukrainian).

2. Kremen, V. H. (Ed.) (2008) *Entsyklopediia osvity* [The Encyclopedia of Education]. Akademiia pedahohichnykh nauk Ukrainy. K.:Yurinkom Inter. (in Ukrainian).
3. Zakon Ukrainy "Pro vyshchu osvitu" [The Law of Ukraine "On Higher Education"]. "Holos Ukrayiny", 6 serpnia 2014 r. (in Ukrainian).
4. Zakon Ukrainy "Pro osvitu" (proekt) [The Law of Ukraine "On Education"]. "Osvita Ukrayiny", № 40, 10 zhovtnia 2016 r. (in Ukrainian).
5. Malykhin, O. V., Pavlenko, I. H., Lavrentieva, O. O., Matukova, H. I. (2014). *Metodyka vykladannia u vyshchii shkoli* [Methods of teaching in higher education]. K.: KNT. (in Ukrainian).
6. *Nova ukrainska shkola: Kontseptualni zasady reformuvannia serednioi shkoly* [The new Ukrainian school: basic concepts of reforming secondary school] (2016). Lviv. [in Ukrainian].
7. *Nova ukraiinska shkola* [New Ukrainian School] (2016). Osnovy standartu osvity. Lviv. (in Ukrainian).
8. Gryshkova, R. O. (2014). Quality of Higher Education and State Educational Standards in Ukraine. *Science and Education a New Dimension*, pp. 15–19. Budapest: Society for cultural and scientific progress in Central and Eastern Europe. (in English).

РЕЗЮМЕ

Гришкова Раиса. Трансформация высшего образования в Украине с позиций «новой украинской школы».

Статья посвящена проблемам реформирования системы высшего образования в Украине под влиянием основ стандарта среднего образования и Концепции «новой украинской школы». Осуществлен анализ основных положений и концептуальных подходов к реформированию средней школы, принципов компетентностного подхода к обучению. Определены недостатки в существующей системе университетского образования, очерчены пути их устранения с учетом особенностей обучения и развития студентов нового поколения. Выявлены разногласия в системе среднего и высшего образования. Доказана необходимость соблюдения дидактического принципа преемственности в получении среднего и высшего образования. Обоснована необходимость отказа от лекционно-семинарской системы обучения в пользу компетентностного обучения. Приведена авторская формула компетентности студента.

Ключевые слова: реформирование, средняя школа, компетентностный подход, университетское образование, стандарты образования.

SUMMARY

Gryshkova Raisa. Transformation of higher education in Ukraine from the viewpoint of "A New Ukrainian School".

The article is devoted to the necessity of transformation of Ukrainian system of higher education under the influence of the conception of "A New Ukrainian School" adopted in 2016. The fact is that the Law of Ukraine "On Higher Education" (2014) does not contain any positions which would allow reformation of the system of university education with taking into consideration new accents of the secondary school reforms. The author analyzes the main concepts and goals of the forthcoming school reform, principles of competence approach to education. The drawbacks of the existing system of higher education are defined and the basic ways of their withdrawal are depicted. The peculiarities of teaching and development of a new generation of students which should be taken into account are notified. Differences and absence of succession in gaining secondary and higher education are displayed.

In fact the conceptual positions of the school reform are based on the implementation of twelve-year studying at secondary school when the twelfth form is equaled to the first year at the university. In such a case the time of studying to gain a bachelor degree will be shortened to three years instead of four. As a result it will be necessary to make certain changes in university education. Shortening of academic hours caused by the three-year studying will result in dismissing of a great number of university professors. It would be necessary to change radically academic programs and curricula because universities would be obliged to train a new generation of school teachers who would teach integrated courses such as for example physics, chemistry, biology and astronomy. It would be necessary to create a new generation of textbooks to provide for the new integrated courses and this process requires a lot of time for selecting potential authors, training them, collecting the team of experts etc.

To succeed the school reform universities would be obliged to get rid of the obsolete lecture-seminar system and replace it with a tutor system which allows developing students' critical thinking, creativity, ability for self-development, professional competence. Learning process should become productive instead of now existing reproductive when students retell the materials of the textbooks or lectures.

A lot of other changes are to be made in the system of higher education in Ukraine from the viewpoint of "A new Ukrainian School", and all these changes require special financing on the part of the state.

Key words: *reform, secondary school, competence approach, university education, state standard.*

УДК 378.14

Анна Добровольська
Івано-Франківський національний
медичний університет
ORCID ID 0000-0003-0841-8076
DOI 10.24139/2312-5993/2017.03/026-039

РОЛЬ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ КОМПЛЕКСІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ І ПРОВІЗОРІВ

У статті акцентовано увагу на понятті «навчально-методичний комплекс».

Схарактеризовано принципи, згідно з якими були створені навчально-методичні комплекси (НМК) для забезпечення навчання майбутніх лікарів і провізорів дисциплінам природничо-наукової підготовки (ДПНП) у межах розробленої моделі, що складається з 5-ти взаємозв'язаних структурних компонентів – блоків, що були описані.

Установлено, що розроблена модель є життєздатною, бо створені НМК, будучи засобом методичного забезпечення процесу навчання ДПНП, значною мірою скеровані на формування інформаційно-технологічної компетентності (ІТ-компетентності) майбутніх лікарів і провізорів.

Ключові слова: *ІТ-компетентність, модель, модуль, навчально-методичний комплекс, принципи.*

Постановка проблеми. *Галузеві стандарти вищої освіти визначають вимоги до обов'язкового мінімуму освітньої підготовки майбутніх лікарів і провізорів.*